

POET OG COPAIN

Jean Queval: Jacques Prévert, Mercure de France, 1955.

I *Jean Quevals* Prévert-bog udfolder fransk film-essayistik sig på det værste — næsten. Her florerer alle „Cahiers du Cinéma"s unoder i kvælende overdådighed. Der lægges liden eller ingen omhu i meddelelsen af de kendsgerninger, som burde underbygge de anførte slutninger og domme. Stilen er åndrig og retorisk indtil det skvaldrende og tynges af et utal af citater af Per og Poul, som kaldes til vidne på forfatterens synspunkter. Argumentationen er løs og „flot“, ofte villet original. Sigtet er ikke kritisk, men panegyrisk, med hældning mod det krukke-filosofiske.

Desværre. For det er jo ellers et hæderfuldt ærinde den franske kritiker er ude i: at tegne et portræt af en af de få betydelige moderne digtere, der i lige grad tilhører litteraturen og filmen. Hvem ønsker vel ikke at se den *Jacques Prévert*, der bl. a. skrev „Tågernes Kaj“, „Og ved Daggry“ og „Paradisets Børn“, „i hel figur“, d. v. s. se sammenhængen i digterens produktion på tværs af de kunstarter han har valgt at udtrykke sig i! Heldigvis er Queval på sporet af denne sammenhæng — trods hundekunsterne. Heri ligger hans bogs værdi. Dens Prévert-portræt er et „uhistorisk“ øjebliksbillede, dets dynamik ligger ikke i skildringen af kunstnerpersonlighedens udvikling, men i analysen af dens uforanderlige grundelementer. Om en levnedsskildring er der altså slet ikke tale — de biografiske data er samlet i et syvlinjers forord om fødeår og -sted, uddannelse, rejser og ægteskabelig stilling m. v.

Fra denne udgangsstilling er det naturligt, at tegneren søger sig et fikserpunkt for sit portræt, en slags fællesnævner for dets enkelte bestanddele. Denne fællesnævner finder Queval i Préverts *folkelighed* — uden dog at nå frem til denne formulering, som franskmand råder han jo hverken over begrebet eller ordet. At Prévert er en folkelig kunstner, *du côté de chez les copains*, både i sin skrevne og i sin filmede poesi, er Quevals tese, ledemotivet der stadig vender tilbage, i æstetisk, psykologisk, religiøs, social eller politisk betydning. Tesen søges bevist trinvis i afsnit om Préverts sproglige antiakademisme, om hans anti-snobisme, hans antiklerikalisme, hans ateisme, hans antikapitalisme, hans antipessimisme etc. De positive komponenter til alle disse negative er digterens — ordet indbefatter altså også manuskriptforfatteren — kærlighed til det jævne talte sprog, hans dermed sammenhængende sympati for *les copains*, fra arbejderne, proletaren til vagabonden og kludesamleren, hans politiske radikalisme (uden at den bestemmes som kommunisme), hans humanisme og — først og sidst — hans tro på kærligheden, den eneste religion han kan acceptere (*Je dis tu à tous ceux qui s'aiment*).

Alle disse træk genkendes let fra de Prévert-film, vi har haft anledning til at se herhjemme, fra *Carnés* „Jenny“ (1936) til *Cayattes* „Les amants de Véroné“ („Een Sommers Lykke“) fra 1949. Men genkendes de også som specielt folkelige? Synspunktet turde være nyt og ganske overraskende (selv om vi naturligvis må tro Queval på hans ord, når han oplyser, at Prévert er meget populær som digter i Frankrig). Det forekommer ikke ganske indlysende, at værker som „Tågernes Kaj“, „Og ved Daggry“, „Nattens Porte“, „Aftengæsterne“, „Paradisets Børn“, „Den gale Elsker“ o. s. v. skulle være særlig folkelige, trods deres „realistiske“ miljøer og personer. Jo, i en henseende er de det: de lægger sig alle tæt op til en folkelig dramatisk tradition: det romantiske kærlighedsmelodrama. Men de hører ikke hjemme i traditionen. Med deres sociale moraliseren og tragiske skæbnesymbolik fremtræder de snarere som en meget bevidst intellektuel udyttelse af formen, der er æstetisk kompliceret mere end folkeligt enkel. Som når herhjemme *Kjeld Abell* — uden sammenligning iøvrigt — skriver „folkelige“ filmkomedier. Spørgsmålet er derfor, om ikke alle Préverts lastbilchauffører, vagabonder, desertører, gøglere og forældreløse i virkeligheden er poetiske spejlinger af en særdeles typisk moderne menneskelig situation: åndsarbejderens evigt ulykkelige forelskelse i det rene, det oprindelige, det naturlige, i *folket*. Quevals bog er for entusiastisk til at sige noget herom.

Iøvrigt kan det selvsagt ikke undgås, at bogen rummer ting, man er glad for at samle op på vejen. Det gælder de mange citater af Préverts digte, og det gælder det afsnit som behandler de Prévert-film, der er iscenesat af broderen *Pierre*: „L'affaire est dans le sac“ (1932), „Adieu Léonard“ (1943) og „Voyage surprise“ (1947), alle lidet kendte i Danmark (den sidste dog vist i „Institut Français“). Ifølge Queval er det (foruden *Jean Renoir* og *Jean Grémillon*) *Pierre* (og altså ikke *Carné*), der har ydet Jacques største retfærdighed på lærredet. Museet bør snarest give os lejlighed til at kontrollere Queval på dette punkt.

Werner Pedersen.

Prévert (foran bardisken) og hans verden i fransk karikatur.